

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 312/2022-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **AGRO Komárovce s. r. o.**, Komárovce 66, IČO 36 206 971, zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Lukáčom, Námestie sv. Egídia 11/6, Poprad, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/17/2021 z 30. marca 2021 a konaniu, ktoré mu prechádzalo, takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/17/2021 z 30. marca 2021 a konaním, ktoré mu prechádzalo, **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, základné právo vlastniť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Obdo/17/2021 z 30. marca 2021 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **384,08 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 312/2022-10 z 26. mája 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 16. júla 2021 v celom rozsahu na ďalšie konanie. Sťažovateľka sa ňou domáhala vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, vlastniť majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením najvyššieho súdu

a jeho konaním, ktoré mu predchádzalo. Tiež navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a vyjadrení zúčastnených vyplýva nasledujúci stav veci: Sťažovateľka bola v právnom postavení žalobcu voči žalovanej [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v konaní na Okresnom súde Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“), ktorý rozsudkom č. k. 8Cb/159/2016 zo 4. marca 2019 zaviazal žalovanú zaplatiť sťažovateľke 22 261,10 eur a priznal sťažovateľke 100 % náhradu trov konania.

3. Podľa žaloby žalovaná na základe nájomnej zmluvy z 1. apríla 2008 prenajala sťažovateľke pozemky s výmerou 109.5943 ha pre účely poľnohospodárskej výroby od roku 2008 do roku 2020. Sťažovateľka pozemky obhospodarovala a tiež v roku 2014 na nich zasiala a následne zbierala plodiny. V roku 2015 sa dozvedela, že žalovaná podala na Poľnohospodársku platobnú agentúru (ďalej len „PPA“) žiadosť o dotáciu na rok 2014 na rovnakú výmeru, ako prenajala sťažovateľke, za ktorú následne dostala od PPA 22 261,10 eur, pričom ju neobhospodaruje. Sťažovateľka s odkazom na § 1 ods. 2 a § 2 ods. 1 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 488/2010 Z. z. o podmienkach poskytovania podpory v poľnohospodárstve formou priamych platieb v znení neskorších predpisov namietala, že žalovaná pozemky v dotknutom období neobhospodarovala a je to sťažovateľka, ktorá splnila podmienky na poskytnutie podpory. Dotáciu poskytnutú žalovanej tak kvalifikovala v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka ako bezdôvodné obohatenie, ktoré žiadala vydať.

4. Podľa tvrdenia žalovanej si sťažovateľka uplatnila dotáciu za rok 2014 na plochu 109.5943 ha, ale po zistení, že si dotáciu uplatnila aj žalovaná, vzala žiadosť späť, čím spôsobila, že PPA nemohla krížovo skontrolovať, či sťažovateľke dotácia patrí. Žalovaná tvrdí, že v dôsledku spät'vzatia žiadosti sťažovateľka nevyužila všetky právne možnosti. Vyhovením žalobe sťažovateľky by podľa žalovanej súd obchádzal zákon, v dôsledku čoho by sa nároky na dotácie uplatňovali inou cestou, a to formou žiadosti o vydanie bezdôvodného obohatenia bez nutnosti podania žiadosti na PPA a preskúmania, či žiadateľ skutočne splňa podmienky na dotáciu, a že podaním žaloby 13. decembra 2016 si sťažovateľka uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom jej (žalovanej) bol nárok na dotáciu priznaný už 23. novembra 2014, v dôsledku čoho vzniesla žalovaná námietku premlčania.

5. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 3Cob/71/2019 z 27. februára 2020 podľa § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu sťažovateľky zamietol.

6. Najvyšší súd podľa § 447 písm. f) CSP dovolanie sťažovateľky odmietol bez toho, aby sa zaoberal skúmaním merita veci z dôvodu, že sťažovateľka dovolacie dôvody nevymedzila spôsobom uvedeným v § 431 ods. 2, resp. § 432 ods. 2 CSP, čiže presne nevymedzila vady, pokiaľ šlo o prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP, ktoré mali mať za následok zmätočnosť napadnutého uznesenia. Uvádza, že ako „procesný postup“ súdu môže byť chápaná len činnosť, resp. nečinnosť súdu predchádzajúca vydaniu rozhodnutia vo veci, v dôsledku ktorej bola marená realizácia procesných práv sťažovateľky a jej aktívna možnosť na konaní (R 129/1999, 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012), pričom tento pojem nemožno chápať extenzívne. Ide len o priebeh konania, nie však rozhodnutie vo veci samej. Sťažovateľka tvrdí, že došlo k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP v dôsledku

nesprávneho právneho posúdenia veci krajským súdom, ktorý mal na zistený skutkový stav aplikovať správne ustanovenie právneho predpisu, ale nesprávne ho vyložiť. Podľa najvyššieho súdu tvrdené nesprávne právne závery v rámci napadnutého uznesenia nezakladajú prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (R 54/2012, 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011 a iné). Rovnako ju nezakladajú ani neúplné skutkové zistenia, nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov či nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Tu najvyšší súd odkazuje na judikáty (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993), ako aj rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Najvyšší súd poukazuje aj na judikatúru (R 54/2012, 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010), v zmysle ktorých realizácia procesných oprávnení sa neznemožňuje právnym posúdením. Napokon dodáva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nezahŕňa právo účastníka vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia navrhnutých dôkazov súdom či dožadovať sa navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov súdom (I. ÚS 97/97).

7. Sťažovateľka odôvodňovala dovolanie aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, v zmysle ktorého je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Dovolací dôvod dovolateľ vymedzuje tak, že uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a zároveň uvedie, v čom spočíva jeho nesprávnosť (§ 432 ods. 2 CSP). Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav a dochádza k nemu vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo použitý správny právny predpis nesprávne vyložil, prípadne ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/222/2009 z 26. februára 2010). Ak sťažovateľka stavia prípustnosť dovolania na odklone od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, musí jasne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť, a samozrejme, uviesť ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu (napr. č. k. 3Obdo/42/2018 z 21. august 2018). Odklon si nesmie zamieňať so svojou nespokojnosťou s postupom či rozhodnutím odvolacieho súdu. Pokiaľ ide o vzťah § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka a čl. 152 ods. 4 ústavy, sťažovateľka argumentuje odklonom od rozhodovacej praxe ústavného súdu. Najvyšší súd však podotýka, že tá nespadá pod rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. Tu najvyšší súd uvádza, že rozhodnutie občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/29/2017 z 24. januára 2018 ako judikát R 71/2018 vymedzili, čo možno považovať za rozhodovaciu prax odvolacieho súdu. Z nich vyplýva, že pod pojem ustálenej súdnej praxe v nadväznosti na § 421 ods. 1 CSP nemožno považovať rozhodnutia ústavného súdu, na ktoré poukazuje sťažovateľka. Zákon totiž viaže prípustnosť dovolania v § 421 ods. 1 písm. a) a c) len na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho. Iné rozhodnutia môžu slúžiť podpornej argumentácii pri odôvodňovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b).

II. Argumentácia sťažovateľky

8. Podstata argumentácie sťažovateľky spočíva v tvrdení, že najvyšší súd nemal jej dovolanie odmietnuť, ale sa ním mal meritórne zaoberať. Vo vzťahu k odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čo sa týka posudzovania merita veci, poukázala na rozhodnutia ústavného súdu (I. ÚS 338/06, III. ÚS 305/08, III. ÚS 259/2010). Tvrdí, že odmietnutím dovolania z procesných dôvodov bola zmarená jej možnosť na prieskum merita veci. Napadnuté uznesenie považuje za nepreskúmateľné, neodôvodnené, celkovo arbitrárne, nezákonné a ústavne nekonformné.

III. Vyjadrenie najvyššieho súdu a zúčastnenej osoby

9. Zákonná sudkyňa na výzvu ústavného súdu k prijatiu ústavnej sťažnosti uviedla najmä, že „... Pri dovolacom dôvode uplatnenom podľa § 420 písm. f) C.S.P., najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že vadu zmätočnosti dovolateľ vzhliada v nesprávnom právnom posúdení veci, keď odvolací súd na zistený skutkový stav síce aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu, avšak aplikoval ho nesprávne, čoho následkom bol podľa dovolateľa nesprávny právny názor (záver) odvolacieho súdu. ...najvyšší súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že takéto vymedzenie dovolacieho dôvodu (nesprávnym právnym posúdením veci) nezodpovedá dovolaniu uplatnenému pre vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) C.S.P., k čomu pri odôvodnení tohto záveru poukázal aj na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré reprezentujú ustálený prístup dovolacieho súdu k tejto otázke. Z obsahu predloženej ústavnej sťažnosti nevyplýva, že by sťažovateľ namietal závery dovolacieho súdu v tejto časti, preto sa im najvyšší súd vo svojom vyjadrení ani nebude ďalej venovať.“.

Sťažovateľ najvyššiemu súdu vyčítal:

- uloženie podmienky vymedzenia „dovolacej otázky“, ktorú dovolateľovi podľa sťažovateľa neukladá žiaden právny predpis,
- nezaobranie sa obsahovou stránkou nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom (bod 38 napadnutého uznesenia),
- neodôvodnenie napadnutého uznesenia relevantným spôsobom.

Najvyšší súd k uvedeným námietkam uviedol: «... povinnosť vymedzenia „dovolacej otázky“, ako to uvádza sťažovateľ, priamo vyplýva z ust. § 432 ods. 2 C.S.P. Najvyšší súd pritom nekládol na dovolateľa povinnosť perfektnej formulácie konkrétnej právnej otázky, ale vychádzal z povinnosti dovolateľa uviesť právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a špecifikovať, v čom podľa dovolateľa spočíva nesprávnosť právneho posúdenia veci. Snaha najvyššieho súdu identifikovať v dovolaní nesprávne právne posúdenie veci bez jednoznačného vymedzenia dovolateľom, pritom naráža tiež na svoje hranice, ktorých prekročenie je procesným excesom, ktorým prichádza k porušeniu práv druhej sporovej strany. Najvyšší súd nie je oprávnený dopĺňať dovolateľom vymedzené dovolacie dôvody, ale musí opatrne pristupovať k prípadnému nejednoznačnému vymedzeniu dovolacieho dôvodu, zohľadňujúc pritom koncepciu dovolania

ako mimoriadneho opravného prostriedku a povinnosti kladené na dovolateľa ohľadom vymedzenia dovolacieho dôvodu (§431 a § 432 C.S.P.).

K bodu 38. odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu je potrebné uviesť, že pri posudzovaní vymedzenia dovolacieho dôvodu, najvyšší súd vychádzal zo samotného znenia ust. § 421 ods. 1 písm. a) C.S.P. a z právneho názoru najvyššieho súdu vyjadreného v uznesení najvyššieho súdu sp.zn. 3Obdo/42/2018 (vo vzťahu k otázke vymedzenia dovolacieho dôvodu) a uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/29/2017, publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 71/2018 (vo vzťahu k výkladu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu). Výklad pojmu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu je otázka patriaca do posudzovania prípustnosti konkrétneho dovolania, čo patrí do výlučnej pôsobnosti najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému nedostatočnému odôvodneniu uznesenia najvyššieho súdu poukazuje najvyšší súd na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku, či pripomienku sporovej strany, ktorá ju nastolila. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty sporovej strany a aby jej dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06. III. ÚS 198/00. III. ÚS 200/09)... boli sťažovateľovi jednoznačne a zrozumiteľne vysvetlené dôvody pre prijatie rozhodnutia najvyššieho súdu a odôvodnenie najvyššieho súdu nie je vnútorne rozporné alebo nelogické... vytýkané nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia skôr zodpovedá nespokojnosti sťažovateľa s posúdením vymedzenia dovolacích dôvodov dovolateľom než s nedostatkom samotného odôvodnenia.»

K svojmu postoju o nedôvodnosti ústavnej sťažnosti najvyšší súd napokon dodáva: «Pokiaľ sťažovateľ poukazuje na „absurdnosť“ predmetného konania, a to vo vzťahu k doposiaľ všeobecnými súdmi (teda aj súdom prvej inštancie a odvolacím súdom) vydaným rozhodnutiam, najvyšší súd uvádza, že je viazaný dovolacími dôvodmi tak, ako ich vymedzí dovolateľ v lehote na podanie dovolania (§ 440 C.S.P.). Najvyšší súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie a uskutočniť bezbrehý dovolací prieskum, čomu zodpovedá aj povinnosť dovolateľa byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a povinnosti kladené na dovolateľa ohľadom vymedzenia dovolacích dôvodov.»

10. Zúčastnená osoba, ktorou je žalovaná, na výzvu ústavného súdu k prijatej ústavnej sťažnosti uviedla najmä: «... sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR spĺňa predpoklady stanovené právnou úpravou na odôvodnenie rozhodnutia, je presvedčivé, poskytuje sťažovateľovi dostatočne podrobné, právnou teóriou odôvodnené stanovisko k odmietnutiu materiálneho prieskumu jeho dovolania.

... nesprávne právne posúdenie nezakladá dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku. Tento postoj súdu nebol svojvoľný, prekvapivý a ani neodôvodnený. Je pomaly notoricky známou skutočnosťou, že nesprávne právne posúdenie veci nie je dôvodom pre kvalifikáciu existencie akéhokoľvek prvku zmätočnosti rozhodnutia...

... K dovolaciemu dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písmeno a) sa Najvyšší súd SR vyjadril v tom zmysle, že jeho vymedzenie je nedostatočné a nesprávne. Podľa názoru Najvyššieho súdu SR toto vymedzenie neobsahuje náležitosti požadované právnou úpravou. Sťažovateľ totiž neodkázal

na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR, od ktorej by sa mal Krajský súd v Košiciach odkloniť ale zjavne nesprávne poukazoval na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR.

Zúčastnená osoba má za to, že rozhodnutie Najvyššieho súdu SR plne korešponduje s jedinou zákonnou možnosťou Najvyššieho súdu SR o podanom dovolaní rozhodnúť. Prieskum napádaného rozhodnutia a spôsob rozhodovania v dovolacom konaní závisí výlučne od dovolateľovho vymedzenia dovolacích dôvodov. V súlade s ustanovením § 440 Civilného sporového poriadku je súd dovolacími dôvodmi viazaný. Je preto úlohou dovolateľa (povinne zastúpeného advokátom) koncipovať dovolanie na takej úrovni právnej kvality, ktorá toto dovolanie nevyraďuje z meritórneho prieskumu.

Sťažovateľ... prezentuje svoje úvahy o neprimeraných požiadavkách Najvyššieho súdu SR na odôvodnenie dovolania. Argumentuje nezodpovedajúcou požiadavkou vymedzenia akejsi „dovolacej otázky“, čím má byť na neho kladené bremeno tvrdení nad rámec zákona. Požadovaním vymedzenia „dovolacej otázky“ podľa názoru sťažovateľa Najvyšší súd SR vybočil zo zákonných požiadaviek na odôvodnenie dovolania. Dodáva, že Najvyšší súd SR meritórne nepreskúmal napádané rozhodnutie...

... pojem „dovolacia otázka“ je pojem vytvorený sťažovateľom, ktorý takýmto spôsobom stotožnil pojmy „dovolací dôvod“ a „právna otázka“. Ak sťažovateľ vytvoril nový právny inštitút, potom sa nemôže odvolávať na nedostatky v jeho obsahovom rámci.

Pojmy dovolací dôvod a právna otázka sú, na rozdiel od pojmu „dovolacia otázka“, súčasťou právnej úpravy inštitútu dovolania. Ich obsah nie je legálne definovaný (čo nediskvalifikuje ich legitimitu), avšak za pomoci správnych výkladových metód vrátane výsledkov výkladovej činnosti súdnych autorít je ich obsah (ako uvádza sťažovateľ - odborne spôsobilým osobám) dobre známy.

Pokiaľ ide o vymedzenie dovolacieho dôvodu, táto povinnosť vyplýva dovolateľovi priamo z ustanovení § 431 a nasl. Civilného sporového poriadku... Okrem toho... spresňuje, akým spôsobom je potrebné tento dovolací dôvod vymedziť a tak poskytuje dovolateľovi de facto návod na to, ako dovolanie riadne odôvodniť. S nesplnením tejto úlohy dovolateľa Civilný sporový poriadok spája povinnosť dovolacieho súdu rozhodnúť o odmietnutí dovolania...

Povinnosť vymedzenia právnej otázky zas implicitne vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku a možno ju vyabstrahovať aj z ustanovenia § 432 Civilného sporového poriadku. Ani v tomto prípade neplatí, že Najvyšší súd SR požadujúci splnenie podmienky riadneho odôvodnenia dovolania koná nad rámec zákonných limitov a na sporové strany kladie neúnosné bremeno argumentačnej povinnosti. Sankcionovanie nesplnenia zákonných povinností v podobe vydania odmietavého rozhodnutia je pochopiteľným vyústením formálnych nedostatkov dovolania. Absentujúce materiálne vymedzenie dovolania znemožňuje aj Najvyššiemu súdu SR, viazanému dovolacími dôvodmi, uskutočniť riadny prieskum dovolania. Najvyšší súd SR zreteľne ozrejmil dovolateľovi dôvody, na ktorých založil odmietavé rozhodnutie. Poukázal pritom na rozsiahlu rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít a svoje rozhodnutie navyše odôvodnil aj s odkazom na teoretické aspekty prejednávanej veci.

... Najvyšší súd SR jasne uviedol, že sťažovateľ nesprávne subsumoval pod dôvod zmätočnosti nesprávne právne posúdenie. Nesprávne právne posúdenie nie je vadou procesného postupu

tak, ako má na mysli ustanovenie § 420 písmeno f) Civilného sporového poriadku. Vada nesprávneho právneho posúdenia môže byť predpokladom na založenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku. Najvyšší súd aj v tomto smere poukázal na rozsiahlu rozhodovaciu činnosť a zreteľne uviedol dôvody, pre ktoré nemôže považovať nesprávne právne posúdenie za dôvod zmätočnosti...

Sťažovateľ namiesto rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu SR (zjavne nesprávne) poukazoval na rozhodovaciu činnosť Ústavného súdu SR... tvrdí, že Najvyšší súd SR pochybil, ak nepovažoval rozhodnutia Ústavného súdu SR za rozhodnutia s odlišným právnym posúdením... argumentácia sťažovateľa je v rozpore s koncepciou dovolacieho konania v civilnom sporovom konaní a v rozpore s výslovným textom zákona. Najvyšší súd SR nemá povinnosť, dokonca ani možnosť suplovať činnosť dovolateľa. Ak bolo v záujme dovolateľa, aby Najvyšší súd SR komparoval a analyzoval jednotlivé rozhodnutia, potom mal na tieto rozhodnutia poukázať a v kontexte prejednávanej veci náležite analyzovať sám dovolateľ. V opačnom prípade ide o nedôvodné očakávanie nadpráce zo strany Najvyššieho súdu SR, na ktoré sa sťažovateľ nesmie v záujme svojej úspešnosti spoliehať a už vôbec nie to považovať za postup zakladajúci porušenie práva na súdnu ochranu.

Najvyšší súd SR vo svojom odôvodnení poukazoval na rozhodovaciu činnosť... s ktorou sa môže dopodrobna oboznámiť. Toto poznanie poskytne dovolateľovi dostatočné predpoklady na to, aby nebol postupom Najvyššieho súdu SR prekvapený...

Rozhodnutie I. ÚS 338/06 je rozhodnutím vydaným v nadväznosti na trestné konanie, v ktorom sa vôbec nerieši otázka inštitútu bezdôvodného obohatenia, tobôž nie výkladu konkrétneho ustanovenia § 451 Občianskeho zákonníka.

V prípade rozhodnutia III. ÚS 305/08 ide o prieskum rozhodnutí vydaných podľa administratívnych predpisov (týka sa uplatňovania už zrušeného predpisu o daňovom konaní).

... rozhodnutie Ústavného súdu SR III. ÚS 259/2010, ktoré úzko súvisí s konkurzným konaním. Ani jedno... nemá žiaden súvis s prejednanou vecou... Poukazovaním na nesúvisiacu judikatúru iného ako dovolacieho súdu sťažovateľ predurčil osud rozhodnutia vo veci dovolania. Najvyšší súd nemal inú možnosť, len takto koncipovaný dovolací dôvod označiť ako nesplňajúci zákonné požiadavky na odôvodnenie dovolania...“

11. Sťažovateľ po výzve ústavného súdu už nevyužil možnosť vyjadriť sa formou repliky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Sťažovateľ kritickým podtónom namietal prax najvyššieho súdu od už aktuálne prekonanej judikatúry o zákaze kumulácie dovolacích dôvodov (č. k. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018) až po neopodstatnené vyžadovanie od dovolateľov, aby označili dovolaciu otázku, čo procesný kódex nikde neuvádza. Sťažovateľka rovnako kriticky namietala, že dovolací súd mohol odmietnuť dovolanie len vtedy, ak by namietaným hmotnoprávnym záverom krajského súdu korešpondovalo už existujúce (argumentačne podporné) rozhodnutie, čo najvyšší súd nenaplnil a formalisticky dovolanie odmietol. Ústavný súd už v minulosti vyhodnotil prístup najvyššieho súdu v prístupe k dovolaniam ako nadmerne zdržanlivý a rozhodnutia o odmietnutí dovolaní zrušil (III. ÚS 91/2021). Ústavný súd v nie nezanedbateľnej miere aprubuje námietky sťažovateľky

k dôvodom odmietnutia jej dovolania. Konanie pred všeobecnými súdmi je v Slovenskej republike dvojstupňové a dovolacie konanie pred najvyšším súdom je mimoriadnym opravným prostriedkom, na ktorý nemá sťažovateľka automaticky nárok. Dovolanie je možné, len ak to zákon pripúšťa v zmysle § 420 a § 421 CSP, pričom posúdenie splnenia dovolacích dôvodov spadá v zásade do právomoci najvyššieho súdu. Ústavný súd ho môže preskúmať, pokiaľ by takéto posúdenie zo strany najvyššieho súdu porušovalo základné práva a slobody dovolateľa.

13. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. k čl. 36 ods. 1 listiny) a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne. Okrem nich sťažovateľka namietala aj porušenie práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy.

14. Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre, poukazujúc na svoje ústavné postavenie (čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky), opakovane zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

15. Pokiaľ ide o dovolací dôvod z zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, najvyšší súd, odkazujúc na svoju judikatúru, správne ustálil, že o tom, či sa ku konkrétnej veci už vzťahuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je príslušný rozhodnúť výlučne najvyšší súd ako súd dovolací. Ústavný súd len poznamenáva, že môže preskúmať, či takéto posúdenie zo strany najvyššieho súdu neporušuje základné práva a slobody dovolateľa. Najvyšší súd má zároveň vlastnú judikatúru poznať, čo sťažovateľka aj nepriamo naznačuje.

16. V sťažovateľkinej veci sa najvyšší súd zameril na dovolaciu argumentáciu založenú na judikatúre ústavného súdu a odmietol ju dôvodiť, že pod pojem ustálenej praxe dovolacieho súdu nemožno zahrnúť rozhodnutia ústavného súdu, ktoré z pohľadu prípustnosti dovolania môžu plniť nanajvýš úlohu podpornej argumentácie. Proti tomuto postojú najvyššieho súdu ústavný súd nemá s ohľadom na dikciu § 421 ods. 1 CSP ústavne relevantné výhrady. Najvyšší súd však bol povinný postupovať ďalej a skúmať svoju referenčnú judikatúru, pretože jej presná identifikácia na účel posúdenia prípustnosti dovolania nie je povinnosťou dovolateľa. Namiesto toho najvyšší

súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, keďže „vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p., má... za nepochybné, že dovolateľ dovolacie dôvody (teda nie dôvody prípustnosti dovolania, pozn.) nevymedzil spôsobom uvedeným v... § 432 ods. 2 C. s. p.“.

17. Ústavný súd neakceptuje rezignáciu najvyššieho súdu na jeho povinnosť prieskumu vlastnej referenčnej judikatúry pri § 421 ods. 1 CSP, ako to už uviedol (napr. nález sp. zn. I. ÚS 51/2020 – bod 54, uznesenie sp. zn. III. ÚS 76/2021 – bod 57, obe rozhodnutia aprobované rozhodnutím veľkého senátu obchodnoprávneho kolégia z 27. apríla 2021 vo veci sp. zn. 1VObdo/2/2020 – bod 36). Odmietnutie dovolania tak nemožno založiť na tvrdení, že dovolateľ odkazoval na judikatúru ústavného súdu. Dovolateľ totiž nie je povinný uvádzať akúkoľvek judikatúru na účel prípustnosti jeho dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP. Tú si má vyhľadať najvyšší súd a skúmať, či niektorý z dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je daný.

18. Ústavný súd však už taktiež judikoval, že prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (IV. ÚS 1/02, I. ÚS 120/09).

19. Po oboznámení sa s odôvodnením napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj s obsahom dovolania sťažovateľky ústavný súd zistil, že účinky výkonu dovolacej právomoci nemožno vyhodnotiť ako zlučiteľné so základným právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivé súdne konanie.

20. Keďže do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu/práva na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa strane poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch, ak riadne splní zákonné podmienky prípustnosti, pričom sťažovateľka tieto podmienky splnila, najvyšší súd odmietnutím dovolania porušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ústavy.

21. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu a konaním, ktoré mu predchádzalo, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd toto uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

22. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť.

23. Po vrátení veci na ďalšie konanie bude úlohou najvyššieho súdu podané dovolanie podľa § 421 CSP proti napadnutému rozsudku krajského súdu znova prerokovať a, riadiac sa právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze, opätovne rozhodnúť o dovolaní, rešpektujúc obsah a zmysel práv, ktorých porušenie bolo ústavným súdom zistené. Záväzný právny názor ústavného súdu nesmeruje k hmotnoprávnemu posúdeniu spornej kauzy. To ponecháva ústavný súd výlučne najvyššiemu súdu. Najvyšší súd však podľa ústavného súdu aplikoval podústavné právo obsiahnuté

v § 432 ods. 2 CSP na dovolanie sťažovateľky tak, že mu nadmernou procesnou prísnosťou z hľadiska ústavnoprávneho znemožnil poskytnutie súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka dovolaním domáhala.

24. K rozsudku krajského súdu ústavný súd uvádza, že proti nemu sťažovateľka podala dovolanie, v ktorom sformulovala právne otázky, od ktorých záviselo rozhodnutie krajského súdu. Jeho nesprávne odpovede na tieto otázky sú podstatou námietky porušenia základných práv sťažovateľky rozsudkom krajského súdu. Zrušením uznesenia najvyššieho súdu sa preň vytvára priestor, v ktorom môže poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľky.

V.

Trovy konania

25. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 384,08 eur (bod 3 výroku nálezu).

26. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu).

27. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

28. Zároveň ústavný súd poukazuje na to, že v zmysle § 73 ods. 2 a ods. 3 zákona o ústavnom súde je možné priznať náhradu trov konania len účastníkovi konania, nie zúčastnenej osobe.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. augusta 2022

Peter Straka
predseda senátu